

Premonicions, intuïcions o casualitats

L'arquitectura es podria definir com la disciplina encarregada d'estructurar un espai per fer-lo habitable. Tècnica i estètica concorren en aquest objectiu amb resultats a voltes brillants i d'altres opinables. La bona arquitectura posseeix, al mateix temps, la capacitat d'anticipació de tendències. És per això que el sentit de la premonició és un valor que cotitza a l'alça entre els arquitectes. Aquesta facultat no neix només de la intuïció sinó que, quan és genuïna, recolza en l'experiència, el bagatge cultural i la capacitat d'anàlisi de les necessitats i reptes que el dia a dia planteja. També és cert que l'arquitectura té una dimensió definidora del futur, pel sol fet d'estar dissenyant espais on transcorre la vida. Aquest escenari és especialment clar en la planificació urbanística, però la llei també es compleix en el cas de l'arquitectura, el disseny d'edificis, tant a nivell d'equipaments com d'habitatges. En paraules de Josep Lluís Mateo, «una de les forces de l'arquitectura és que té poder de canvi, té capacitat de transformació. L'arquitectura no és immune al seu exterior. I això és un gran atractiu per a l'arquitecte, però també una gran responsabilitat. L'esperit és generar un nou paisatge i que aquest sigui millor que el que hi havia. És com un poder màgic».

Un bon termòmetre per mesurar cap on va l'arquitectura el trobem en els premis. Arquitectes capdavanters a nivell nacional i internacional són convocats a valorar la feina dels seus col·legues. D'aquesta valoració, en podem albirar les tendències que apunten, el que es valora més, el que esdevé prioritari i cal fomentar. El moment de crisi que estem vivint ha copejat amb molta força el món de l'arquitectura, els seus professionals han vist trontollar els fonaments de la seva activitat: els pressupostos flauegen, els encàrrecs decauen... però no tot està perdut. Des del primer moment algú va saber recordar que tota crisi és, etimològicament parlant, un canvi, i els que som optimistes sabem que els canvis no són per naturalesa dolents. Aquesta crisi, com totes, ha obligat a reflexions, recompte de talents i recursos, reconeixement de febleses. Si baixa la feina ens podem aturar a repensar i encarar més serens els reptes que se'ns presenten.

Tornant a la facultat d'anticipació dels bons arquitectes, d'uns mesos cap aquí es detecta en els projectes premiats una voluntat de valorar la sintonia amb la realitat que els envolta. Josep Lluís Mateo insisteix que l'arquitectura fa màgia quan un nou edifici és capaç de transformar l'entorn on s'ubica. Benedetta Tagliabue ens fa participar de la seva im-

pressió que en els veredictes dels guardons internacionals es premien edificis que fan esforços d'economia, d'austeritat, de contenció de costos, més que els edificis realment bonics com a valor principal. I com a darrer exemple, la crònica de la darrera edició dels premis FAD recollia la cita de Peter Smithson –«és possible ser corrent i heroic a la vegada»– en defensa d'una arquitectura discreta i intel·ligent alhora, allunyada de l'arquitectura espectacle tan present en els darrers temps.

A casa nostra, el darrer FAD d'arquitectura i l'edició 2008 dels Premis d'Arquitectura de les Comarques de Girona, organitzats pel Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, han tingut en compte aquesta tendència. També és cert que bona part de les obres es mouen amb paràmetres ben diferents. Però ja se sap que això de les intuïcions es defineix per ser capdavanters i minoritari. Si fos majoritari estaríem parlant d'altres coses.

Tres exemples

L'edició 2008 del FAD (Foment de les Arts i el Disseny) va premiar en l'apartat d'arquitectura un senzill edifici de 27 habitatges per a joves a Sant Andreu, projectat per Emiliano López i Mónica Rivera. Benedetta Tagliabue va elogiar l'obra, que de tant normal i discreta passa desapercebuda a aquells que s'hi atansen a visitar-la. Els premis d'arquitectura de Girona d'enguany, organitzats pel Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, han atorgat una menció especial a l'edifici de 109 habitatges de lloguer de protecció oficial al barri de Santa Eugènia de Girona, projecte d'Arcadi Pla, i també al projecte de casa per 70.000 euros, d'Eugeni i Anna Bach, a Gaüses